

2020-12-02

Redogörelsetext för Huvudöverenskommelse HÖK 20 och Med stud 20 med OFRs förbundsområde Läkare

Inledning

Parter i Huvudöverenskommelsen är Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), Sobona – Kommunala företagens arbetsgivarorganisation samt OFRs förbundsområde Läkare, Sveriges läkarförbund.

Bakgrund om avtalsrörelsen och industriavtalens 'märke'

Avtalsrörelsen inleddes vid årsskiftet 2019/2020. I mars gjorde arbetsmarknadens parter uppehåll i förhandlingarna och avtalen prolongerades till 2020-10-31. Detta på grund av Coronapandemins effekter. Förhandlingarna återupptogs i slutet av september/början av oktober.

Parterna inom den internationellt konkurrensutsatta sektorn, företrädda av parterna inom industrin, enades den 31 oktober om avtal som angav en norm för lönekostnadsökningar (det s.k. märket) på svensk arbetsmarknad. Avtalen gäller perioden 2020-11-01—2023-03-31. Märket för den 29 månader långa avtalsperioden hamnar totalt på 5,4 %¹. Avtalen innehåller ingen retroaktivitet för perioden innan 2020-11-01.

Överenskommelse om ny HÖK med OFR Läkare

SKR och Sobona träffade den 13 november 2020 Huvudöverenskommelse, HÖK 20 och Med stud. 20 med OFRs förbundsområde Läkare. Avtalen gäller perioden 2020-11-01--2024-03-31 och är inte möjliga att säga upp i förtid.

Löneavtalet (bilaga 1) gäller fr.o.m. 2020-04-01. Avtalet är utan garanterat utfall för 2020. För 2021 och 2022 anges ett garanterat utfall för arbetstagarorganisationen. För 2023 fastställer centrala parter det garanterade

¹ För LO-förbunden inom industriavtalet tillkommer en låglönesatsning vid de två lönerevisionstillfällena under avtalsperioden. Det innebär att löner under viss nivå, 26 100 kr/mån.2020 respektive 26 805 kr/mån 2022, räknas upp till dessa nivåer vid pottberäkning. Någon motsvarighet finns inte för tjänstemännen inom industriavtalet.

utfallet för arbetstagarorganisationen, där den normering som industrins parter enas om i nästa avtalsrörelse blir vägledande.

Allmänna bestämmelser (bilaga 2) - AB 20 - gäller fr.o.m. 2020-11-01, där annat inte anges.

I Specialbestämmelserna (bilaga 3) görs vissa ändringar och en ny underbilaga 3 införs med villkor för läkares BT-tjänstgöring. I protokollsanteckningarna (bilaga 4 och 5) tillkommer flera nya bestämmelser, bland annat om olika partsarbeten.

Redogörelsen nedan omfattar nyheter och ändringar i HÖK 20 och Med stud. 20. Vad gäller AB 20 (bilaga 2) redogörs för de två bestämmelser som tillkommit i förhandlingarna med Läkarförbundet samt ändringar i protokollsanteckningar. I övrigt beskrivs AB 20 i separat cirkulär och redogörelsetext (cirkulär 20:42).

Konsekvensändringar som enbart innebär ändrad numrering av vissa moment och punkter i avtalets olika bilagor och som en följd även ändrade hänvisningar, kommenteras inte.

Förhandlingsprotokollet

§ 1 Innehåll m.m.

Innehåller en uppräkningslista av överenskommelsens alla delar. Löneavtalet (bilaga 1) gäller fr.o.m. 2020-04-01.

Allmänna bestämmelser (bilaga 2) - AB 20 - gäller från och med 2020-11-01. Det anges också i vilka paragrafer det har skett förändringar. Uppräkning av O-tilläggen i AB § 21 sker fr.o.m. 2021-04-01 och 2022-04-01.

§ 5 Rekommendationer om LOK 20 m.m.

Innehåller rekommendation om att region, kommun eller kommunalförbund och berörda arbetstagarorganisationer ska träffa kollektivavtal om LOK 20 enligt bilaga 7.

För övriga arbetsgivare anslutna till Sobona och berörda arbetstagarorganisationer är LOK 20 träffad i och med att centrala parter har enats om HÖK 20.

§ 6 Giltighet och uppsägning

Giltighetstiden för HÖK 20 är 41 månader, 2020-11-01 – 2024-03-31. Avtalet är inte möjligt att säga upp i förtid. Om central part önskar att avtalet ska upphöra per 2024-03-31 ska uppsägning ske senast 3 kalendermånader innan. Om avtalet inte sagts upp inom föreskriven tid förlängs det 12 kalendermånader i sänder, med en ömsesidig uppsägningstid av 3 kalendermånader.

Löneavtalet, bilaga 1

SKR/Sobona har framhållit långa avtalsperioder som en viktig förutsättning för att kunna utveckla den lokala lönebildningen, stödja en långsiktig strategisk planering samt stärka den viktiga kopplingen mellan verksamhetsmål, budgetprocess och löneprocess. Det är därför mycket positivt att parterna har enats om ett löneavtal som sträcker sig från 2020-04-01 till 2024-03-31.

SKR/Sobona har också eftersträvat ett löneavtal utan angiven nivå. Detta för att skapa ökat utrymme för lokal lönebildning. Överenskommelse har dock inte kunnat nås om en sådan avtalskonstruktion för hela avtalsperioden. Detta då Läkarförbundet har framhållit att man saknar förtroende för tillämpningen av löneavtal utan angiven nivå. Parterna har slutligen enats om ett löneavtal där första året är utan angiven nivå, men där övriga år innehåller garanterade utfall för arbetstagarorganisationen.

Löneavtalets grunder fortsätter att gälla precis som i tidigare avtal, där de viktiga grundläggande principerna för lönesättningen fastslås i § 1. Observera att det inte går att träffa lokala avtal om att avvika från grunderna i denna bestämmelse.

§ 2 Löneöversyner

Punkt 6, Löneöversynstidpunkt

Resultatet av löneöversyn gäller fr. o. m. 1 april, såvida inte annat överenskoms.

Punkt 8, Garanterat utfall, anmärkning 4 ändras

Det tidigare innehållet i anmärkning 4 har tagits bort. Detta då lagen 1982:764 har upphört att gälla. Det innebär att det från 2017-04-01 inte längre finns stöd för att anställa specialistkompetenta läkare på tidsbegränsade förordnanden vid upplåtta enheter. Anställningsavtal innan detta datum gäller fortfarande. Skulle någon läkare fortfarande vara anställd med ett sådant förordnande, är parterna överens om att hen fortsatt kan omfattas av bestämmelserna om löneöversyn.

Anmärkning 4 har fått nytt innehåll. Där ingår nu avtalets bestämmelser om att garanterat utfall inte gäller hos arbetsgivare där arbetstagarorganisationen har

färre än ett visst antal medlemmar. Bestämmelserna har samma innebörd som tidigare.

Punkt 9–12, Garanterat utfall per löneöversyn och år, nya punkter

Löneöversyn 2020

Läkarförbundet har framhållit att man saknar förtroende för tillämpningen av löneavtal utan angiven nivå. Fackförbundet har därför yrkat på garanterat utfall för alla år i avtalsperioden. Samtidigt omfattar inte industrins avtal perioden 2020-04-01—2020-10-31.

För att nå en överenskommelse har parterna enats om två bestämmelser. Dels att det efter löneöversynen ska göras en särskild uppföljning och analys av lönestrukturen (se bilaga 4). Dels att lokala parter ska ha möjlighet till central konsultation om löneavtalet (se bilaga 5).

Löneavtalet, bilaga 1, kommer därmed att gälla från och med 2020-04-01 och för löneöversynen 2020-04-01 anges ingen nivå. Löneavtalet innehåller därmed en retroaktiv period för ny lön. En fråga som varit viktig för parterna med hänsyn till de stora insatser som många medarbetare har gjort under pandemin.

Löneöversyn 2021, 2022 och 2023

För 2021 gäller ett garanterat utfall för arbetstagarorganisationen på 2 % och för 2022 på 1,6 %. För 2023 fastställer centrala parter det garanterade utfallet för arbetstagarorganisationen, där den normering som industrins parter enas om i nästa avtalsrörelse blir vägledande (se bilaga 5).

§ 6 Förhandlingsordning

Ny Punkt 3

De förutsättningar som anges avser löneöversynen 2020, där löneavtalet är utan angiven nivå.

Allmänna bestämmelser, bilaga 2

Nedan redogörs för de två bestämmelser som tillkommit i förhandlingarna med Läkarförbundet, samt en principöverenskommelse om att införa en kompletterande ersättning vid smittbärrpenning.

Övriga ändringar i AB 20 beskrivs i separat cirkulär och redogörelsetext (cirkulär 20:42).

AB § 4, moment 3

Till regleringen i moment 3 om projektanställning, har tillförts att arbetstagaren efter avslutad projektanställning får tillgodoräkna sig tid för konvertering i både AVA och vikariat.

AB § 29, moment 1

Kvalifikationstiden för när arbetstagaren har rätt till föräldrapenningtillägg i moment 1 har sänkts från 365 till 180 anställningsdagar. Ändringen träder i kraft 2022-01-01.

Principöverenskommelse om ersättning vid smittbärrpenning

Parterna har träffat en principöverenskommelse om att i AGS-KL införa en kompletterande ersättning vid smittbärrpenning dag 1 – 14 samt utfyllnad för arbetstagare med lön över tak upp till högst 30 dagar.

Specialbestämmelser Läkare, bilaga 3

Specialbestämmelser Läkare kompletterar och ersätter i vissa fall AB. Ändringar i Specialbestämmelserna gäller, liksom AB, från 2020-11-01 om inte annat särskilt anges.

Punkt 1 b, Anställningsform, ändras

Texten om underläkare med tidsbegränsat förordnande, specialiseringstjänstgöring (ST) tas bort. Detta då förordning 1998:1518 och de bestämmelser som gav möjlighet att anställa ST-läkare på tidsbegränsade förordnanden vid upplåtta enheter har upphört fr o m 2017-04-01.

Det införs en hänvisning till AB § 30. Detta då den tidigare bestämmelsen i AB § 30 om civil- och värnplikt, vilken under avtalsrörelsen 2012 ersattes av en central och lokal protokollsanteckning i samtliga HÖK/ÖLA, nu har återinförts. Bestämmelsen i AB § 30 har uppdaterad titel (Viss tjänstgöring inom totalförsvaret), text och delvis nytt innehåll..

Från och med 2021-07-01 omfattas även BT-läkare med tidsbegränsade förordnanden av punkt 1 b (se ny underbilaga 3 till Specialbestämmelserna).

Punkt 12, möjlighet till lokal överenskommelse, befintliga bestämmelser förtydligas

I punkten förtydligas att det finns möjlighet till lokal överenskommelse om måltidsuppehåll. Det innebär dock ingen förändring jämfört med tidigare, då möjligheten redan finns enligt AB § 13 moment 8, sista stycket.

Utgångspunkten är som alltid att se över alla möjligheter till rast och en god arbetsmiljö, innan lokala avtal om måltidsuppehåll övervägs.

Punkt 14 b, ersättning för bundenhet under beredskap, upphör

I en anmärkning till punkten om beredskap b) framgår att bestämmelsen upphör att gälla 2021-10-01. I en protokollsanteckning (se bilaga 4) framgår vad som gäller med anledning av att bestämmelsen upphör.

Punkt 14 och punkt 17, ersättning för bundenhet och arbetad tid under jour och beredskap, ny bestämmelse

Från 2021-10-01 införs en bestämmelse om utbetalning av inestående kompensation för bundenhet och arbetad tid under jour eller beredskap. Det gäller kompensation som ej tagits ut i ledighet inom 12 månader från intjänandet. Lokala kollektivavtal som reglerar frågan fortsätter att gälla om lokala parter inte enas om annat.

Ny bestämmelse i AB i förhållande till Specialbestämmelserna, förtydligande i redogörelsetext

Parterna konstaterar att den nya bestämmelsen i AB § 13 moment 7 c gäller vid uttag av kompensationsledighet för overtidsarbete, när läkare har registrerad overtid som avser den ordinarie arbetstiden enligt AB:s bestämmelser.

Vid kompensationsledighet och annan kompensation för arbetad tid och bundenhet under läkares jour eller beredskap, gäller Specialbestämmelserna.

Punkt 22 och 23, förlängda tjänstledighetsförmåner, ändras

Texten om ST-läkare förordnad för viss tid tas bort. Detta då förordning 1998:1518 och de bestämmelser som gav möjlighet att anställa ST-läkare på tidsbegränsade förordnanden vid upplåtta enheter har upphört fr o m 2017-04-01.

Vad gäller specialistkompetenta läkare med tidsbegränsade förordnanden vid upplåtta enheter har lagen 1982:764 upphört (2017-04-01). Parterna ska under avtalsperioden följa upp om det fortfarande finns specialistkompetenta läkare med denna anställningsform. Detta innan ytterligare ändringar görs i punkterna.

Från och med 2021-07-01 omfattas även BT-läkare med tidsbegränsade förordnanden av bestämmelserna i punkt 22 och 23 (se ny underbilaga 3 till Specialbestämmelserna).

Övriga Specialbestämmelser

Punkt 34 och 41, ersättning under ledighet, hänvisning till ny bestämmelse i AB

I bestämmelserna införs en hänvisning till AB § 30, Viss tjänstgöring inom totalförsvaret.

Tillägg till HÖK 20 och Specialbestämmelser om BT-läkare, ny underbilaga 3

Parterna har träffat överenskommelse om en underbilaga 3 till Specialbestämmelserna med anställningsvillkor för BT-läkare. Detta mot bakgrund av den lagstiftning om BT-tjänstgöring som träder i kraft 2021-07-01. Underbilagan gäller därmed BT-läkare som anställs från detta datum eller senare.

Parterna har enats om en huvudregel där BT-läkare anställs på begränsad tid (tidsbegränsat förordnande) i 12 månader. Det är en särskild anställningsform som är en avvikelse från Lagen om anställningsskydd (LAS) § 5. Anställningen gäller, liksom för AT-läkare, från ett visst datum t o m ett visst datum.

Möjlighet finns att träffa överenskommelse (mellan arbetsgivare och arbetstagare) om annan längd på förordnandet, dock lägst 6 månader. Det kortare förordnandet avser läkare som kan tillgodoräkna tidigare tjänstgöringstid. I särskilda fall kan överenskommelse träffas om längre förordnande än 12 månader. Det gäller när behov finns av ytterligare tid för att uppnå målen med BT-tjänstgöringen. Det kan också uppstå behov av förlängning t ex på grund av sjukdom eller föräldraledighet under tjänstgöringen.

Möjlighet finns även att överenskomma om tillsvidareanställning som ST-läkare där BT-tjänstgöringen ingår.

Det kommer under många år finnas parallella system med AT-tjänstgöring samt BT-tjänstgöring. En utgångspunkt har därför varit att åstadkomma så liknande villkor som möjligt mellan AT- och BT-läkare med tidsbegränsade förordnanden. Specialbestämmelsernas punkt 1 b, punkt 22, 23 och 24 gäller därmed även BT-läkare med tidsbegränsade förordnanden. Parterna har också träffat överenskommelse om avvikelse från LAS § 25, där tidsbegränsad anställning och tidsbegränsat förordnande innan godkänd BT-tjänstgöring inte kan återopas för företrädesrätt till återanställning. Sådan anställningstid medräknas inte heller vid beräkning av kvalifikationstid för företrädesrätt.

Parterna inväntar fortfarande regeringens beslut om övergångsbestämmelser samt Socialstyrelsens beslut om föreskrift om BT-tjänstgöring. Att dessa regelverk ännu inte är klara och att erfarenheter av den nya tjänstgöringen kommer att tillkomma, har gjort att parterna har enats om att fortlöpande följa upp underbilagan, utvärdera villkoren för BT-läkare och se över ev. behov av ändringar. Här kan erfarenheter från partsgemensamma arbeten ge värdefull återkoppling, t ex årliga uppföljningar av tidsbegränsade anställningar (bilaga 4) samt arbetet om bättre flöde i läkares utbildningsanställningar (bilaga 5).

Underbilagan innehåller tillägg till HÖK 20 och Specialbestämmelserna. I övrigt gäller avtalen i tillämpliga delar för såväl BT-läkare som för andra läkare. Det innebär t ex att bestämmelserna om individuell och differentierad lön också gäller för BT-läkare.

Enligt denna redogörelsetext är parterna överens om att gemensamt verka för att en AID-etikett för BT-läkare antas av sektorns statistikkommitté och finns på plats när BT-bestämmelserna träder i kraft 2021-07-01.

Centrala och lokala protokollsanteckningar, bilaga 4

Anteckningar till Löneavtal

Punkt 3, Uppföljning av lönestrukturen, ny punkt

Efter att löneöversynen är klar ska en särskild uppföljning och analys göras av lönestrukturen. Uppföljningen och analysen är ett viktigt underlag i parternas överläggning.

Avsikten är att lokala parter gemensamt ska gå igenom uppföljningen och analysen.

Punkt 4, Årlig uppföljning av tidsbegränsade anställningar, ny punkt

Lokala parter ska göra en årlig uppföljning och analys av anställningsvillkor och lönestruktur för läkare med tidsbegränsade förordnanden (AT- och BT-läkare) samt tidsbegränsat anställda underläkare och anställda enligt Med stud. avtalet.

Erfarenheter från dessa uppföljningar är även viktiga i partsarbetet för ett bättre flöde i läkares utbildningsanställningar.

Anteckningar till AB

Punkt 6, Avvikelse från bestämmelser i §§ 20 – 24 i AB, förtydligande i befintlig punkt

I inledningen tillförs ett förtydligande om att överenskommelse om inlöst övertid kan göras både i samband med anställningens ingående och under pågående anställning. Syftet med skrivningen är att, i båda fallen, lyfta fram arbetsgivarens ansvar att tydliggöra grunderna för överenskommelsen.

Det tillförs också exempel på situationer då en översyn av överenskommelse runt inlöst övertid bör ske.

Tidigare punkt 10, Civil och värnplikt, upphör

Punkten om AB § 30 Civil och värnplikt tas bort. Detta då bestämmelsen, vilken under avtalsrörelsen 2012 ersattes av en central och lokal protokollsanteckning i samtliga HÖK/ÖLA, nu har återinförts i AB med uppdaterad titel (Viss tjänstgöring inom totalförsvaret), text och delvis nytt innehåll.

Övriga anteckningar

Punkt 4, Ersättning för beredskap i Specialbestämmelser för läkare, ny punkt (ersätter tidigare punkt 4 som utgår)

Från 2021-10-01 upphör bestämmelsen om beredskap b i Specialbestämmelserna. Lokala avtal fortsätter att gälla om lokala parter inte enas om annat. Parterna konstaterar att förändringen inte är avsedd att leda till kompensationskrav i lokala avtal med högre ersättningsnivåer för jour och beredskap än i Specialbestämmelserna.

Förändringen i Specialbestämmelsen innebär inte att de bestämmelser som kan finnas i lokala avtal om beredskap b samtidigt upphör eller ändras. Lokala parter kan därmed behöva ser över de lokala avtalen och eventuella behov av ändringar. Uppsägning av lokala avtal bör om möjligt undvikas.

Punkt 13, Krislägesavtalet, ny punkt

För den arbetstagare som vid krisläge anvisas att arbeta under förutsättningarna som anges i Krislägesavtalet gäller Krislägesavtalets villkor under tid arbetstagaren utför arbete enligt det avtalet.

Bestämmelsen tillförs enligt överenskommelse (2020-03-18) mellan parterna om ändring i HÖK/ÖLA med anledning av Krislägesavtalet.

Centrala protokollsanteckningar, bilaga 5

Anteckningar till Löneavtal

Punkt 3, Garanterat utfall för 2023, ny punkt

Centrala parter fastställer det garanterade utfall för 2023 som ska tillföras LOK 20. Det sker när avtalsförhandlingar mellan berörda arbetsgivarorganisationer och Sveriges ingenjörer inom den internationellt konkurrensutsatta sektorn har slutförts. Det garanterade utfallet utgörs av lönenormen för Sveriges ingenjörer.

Hänvisningen till den kommande lönenormen, har gjort det möjligt för parterna att enas om ytterligare ett avtalsår och därmed en fyraårig avtalsperiod.

Punkt 4 Centrala parter åtagande, ny punkt

För att värna avtalskonstruktionen i HÖK 20 är centrala parter, genom central konsultation, beredda att på initiativ från lokala parter bistå vid diskussioner om principiella och övergripande frågor rörande Löneavtalets tillämpning och utfall.

Möjligheten till central konsultation har varit viktig. Detta för att parterna skulle kunna nå en överenskommelse om ett löneavtal för 2020 utan angiven nivå.

Punkt 5 centrala parter åtagande, ny punkt

Parterna är överens om att gemensamt stödja och verka för ett bättre flöde i läkares utbildningstjänstgöringar. En viktig fråga för att klara kompetensförsörjningen av läkare till hälso- och sjukvården. Det bygger på ett samarbete mellan centrala och lokala parter, t ex vad gäller att identifiera utmaningar och lösningar för snabbare möjligheter till AT-, BT- samt ST-tjänstgöring.

Övriga anteckningar

Punkt 5, Friska arbetsplatser, ny punkt

Parterna initierar en gemensam kunskapsinsats med fokus på friskfaktorer i syfte att skapa en långsiktigt hållbar och hälsosam arbetsmiljö.

Tidigare punkt 5, Partsgemensamma arbeten, utgår

Arbetet där parterna skulle se över lokala jour och beredskapsbestämmelser i förhållande till centrala avtalets Specialbestämmelser och hur förändringar i dessa bestämmelser kan påverka verksamhet och läkares arbetsmiljö har genomförts och är avslutat.

Punkt 6, Partsgemensamma arbeten, utgår

Det gemensamma arbetet med att förebygga ohälsa och därmed minska sjuktalen har genomförts och är avslutat.

Lokalt kollektivavtal om lön och allmänna anställningsvillkor m.m. – LOK 20, bilaga 7 och 7 a

Bilagorna om LOK har uppdaterats med hänsyn till att parterna har enats om det nya avtalet HÖK 20 och rekommendation till lokala parter om att träffa ny LOK 20.

Avtalet Med. Stud. 20

För medicine studerande som vikarierar och provtjänstgörande läkare gäller avtalet Med.stud.20. Dessa läkare omfattas inte av AB och Specialbestämmelserna, förutom där detta särskilt anges i Med.stud.

Förhandlingsprotokoll Med.stud. 20

§ 3 Giltighet och uppsägning

Giltighetstiden för Med.stud.20 är 2020-11-01–2024-03-31. Uppsägningstider och förfaranden är i övrigt lika som föregående avtalsperiod.

Villkor Med.stud.20

Avtalets villkor är oförändrade. Parterna har dock enats om att under avtalsperioden se över punkt 1 rörande tillämpningsområde. Detta mot bakgrund av den praktiska tjänstgöring som har införts för utlandsutbildade läkare med utbildning/kompetensbevis från annat land är EES/EU-land.